

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka ze spektrum autyzmu [ćwiczenia], PG_00208491						
Kierunek studiów	Pedagogika specjalna (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2026 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu			2029/2030		
Poziom kształcenia	jednolite magisterskie	Grupa zajęć			Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć fakultatywnych Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki		
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji			na uczelni		
Rok studiów	4	Język wykładowy			polski		
Semestr studiów	8	Liczba punktów ECTS			2.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia			zaliczenie		
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Nauk Społecznych -> Instytut Pedagogiki -> Zakład Pedagogiki Specjalnej						
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot	dr Małgorzata Moszyńska					
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	0.0	30.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		0.0		20.0	50
Cel przedmiotu	Przygotowanie studentów do pracy w placówkach obejmujących wczesnym wspomaganie dzieci z ASD poprzez zapoznanie: - z najważniejszymi kwestiami związanymi z wczesną interwencją wobec dzieci z autystycznego spektrum zaburzeń, ze środkami i metodami pracy w celu efektywnego wykonania pojawiających się zadań w pracy z małym dzieckiem z autystycznego spektrum zaburzeń; - z metodami terapii małego dziecka ze spektrum autyzmu; - z wiedzą na temat rozwoju dzieci z autystycznego spektrum zaburzeń we wczesnych jego etapach zarówno w aspekcie biologicznym jak i psychologicznym oraz społecznym.						

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[E.1A.W.2] Zna i rozumie w pogłębiony sposób psychologiczno-pedagogiczne podstawy wiedzy o zaburzeniach ze spektrum autyzmu i działaniach profilaktyczno-wspomagających; podstawy neuropsychologii; zagadnienie zaburzeń ze spektrum autyzmu w kontekście innych zaburzeń neurorozwojowych, w tym afazji, mózgowego porażenia dziecięcego i ADHD; charakterystykę psychologiczną osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu w różnych okresach rozwojowych; wczesne symptomy autyzmu; znaczenie środowiska fizycznego, stymulacji i integracji sensorycznej w autyzmie; specyfikę funkcjonowania poznawczego, emocjonalnego i społecznego w zaburzeniach ze spektrum autyzmu; zagadnienie mowy, języka i komunikacji osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu; zasady diagnozy psychopedagogicznej uczniów z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, w tym profile funkcjonalne; metody i narzędzia diagnostyczne, ze szczególnym uwzględnieniem międzynarodowego „złotego standardu diagnostycznego” ADI-R (Autism Diagnostic Interview-Revised) i ADOS (Autism Diagnostic Observation Schedule); metody komunikacji wspomagającej i alternatywnej (AAC); rolę komputera, mediów i nowych technologii w terapii osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu; metody psychologicznopedagogiczne stosowane w terapii autyzmu w kontekście praktyki opartej na dowodach (evidence base practice), w tym ESDM (The Early Start Denver Model); zasady korekcji zachowań i metody rozwiązywania problemów wychowawczych u dzieci lub uczniów z zaburzeniami ze spektrum autyzmu; różne podejścia do edukacji i terapii dzieci lub uczniów z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, w tym modele edukacyjno-terapeutyczne, wybrane metody i formy pracy i terapii; zagadnienia pracy z rodzicami lub opiekunami dziecka lub ucznia z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, wsparcia terapeutycznego i pomocy psychospołecznej rodzinie, wsparcia osoby z zaburzeniami ze spektrum autyzmu w dorosłym życiu; problematykę zatrudnienia dorosłych osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu	Student zna i rozumie podstawy psychologiczno-pedagogiczne i neuropsychologiczne zaburzeń ze spektrum autyzmu oraz metody wczesnego wspomagania rozwoju dziecka. Potrafi diagnozować wczesne symptomy autyzmu, planować i realizować działania terapeutyczne, dostosowując je do indywidualnych potrzeb dziecka. Zna metody komunikacji wspomagającej, integracji sensorycznej oraz terapii opartej na dowodach, w tym ESDM. Rozumie rolę współpracy z rodzicami i specjalistami oraz znaczenie wsparcia społecznego i zawodowego osób z autyzmem. Jest przygotowany do pracy w placówkach zajmujących się wczesną interwencją i terapią dzieci z ASD.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[E.1A.K.2] jest gotów do wykorzystania zdobytej wiedzy do analizy zdarzeń pedagogicznych	Jest przygotowany do zastosowania swojej wiedzy w analizie sytuacji pedagogicznych.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK2] prezentacja/projekt/referat/ raport

	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[E.1A.U.2] Potrafi analizować psychologiczno-pedagogiczne podstawy wiedzy o zaburzeniach ze spektrum autyzmu i działaniach profilaktyczno-wspomagających; analizować podstawy neuropsychologii; określać zaburzenia ze spektrum autyzmu i inne zaburzenia neurorozwojowe, w tym afazję, mózgowie porażenie dziecięce i ADHD; dokonywać charakterystyki psychologicznej osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu w różnych okresach rozwojowych; rozpoznawać wczesne symptomy autyzmu; określać środowisko fizyczne, stymulację i integrację sensoryczną w autyzmie; analizować specyfikę funkcjonowania poznawczego, emocjonalnego i społecznego w zaburzeniach ze spektrum autyzmu; analizować mowę, język i komunikację osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu; realizować diagnozę psychopedagogiczną uczniów z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, w tym profile funkcjonalne; stosować metody i narzędzia diagnostyczne, ze szczególnym uwzględnieniem międzynarodowego „Złotego standardu diagnostycznego” ADI-R (Autism Diagnostic Interview-Revised) i ADOS (Autism Diagnostic Observation Schedule); stosować metody komunikacji wspomagającej i alternatywnej (AAC); określać rolę komputera, mediów i nowych technologii w terapii osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu; analizować metody psychologiczno-pedagogiczne stosowane w terapii autyzmu w kontekście praktyki opartej na dowodach (evidence base practice), w tym ESDM (The Early Start Denver Model); rozwiązywać problemy wychowawcze i stosować korekcję zachowania u dzieci lub uczniów z zaburzeniami ze spektrum autyzmu oraz prezentować różne podejścia do edukacji i terapii tych dzieci i uczniów; opisać modele edukacyjno-terapeutyczne, wybrane metody i formy pracy i terapii; planować i realizować pracę z rodzicami lub opiekunami dziecka lub ucznia z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, wsparcie terapeutyczne i pomoc psychospołeczną rodzinie; określać i realizować wsparcie osoby z zaburzeniami ze spektrum autyzmu w dorosłym życiu oraz określać problemy zatrudnienia tych osób	Potrafi analizować zaburzenia ze spektrum autyzmu w kontekście psychologiczno-pedagogicznym i neuropsychologicznym, rozpoznawać ich wczesne symptomy oraz różnicować je z innymi zaburzeniami neurorozwojowymi. Stosuje narzędzia diagnostyczne (ADI-R, ADOS), metody komunikacji wspomagającej (AAC) i podejścia terapeutyczne oparte na dowodach (ESDM). Wdraża strategię edukacyjno-terapeutyczne, wspiera rodziny i pomaga osobom z ASD w dorosłym życiu, w tym w zakresie zatrudnienia.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU2] prezentacja/projekt/referat/ raport

	<table><tr><th>Efekt kierunkowy</th><th>Efekt z przedmiotu</th><th>Sposób weryfikacji i oceny efektu</th></tr><tr><td>[E. 1A.W.1] Zna i rozumie w pogłębiony sposób medyczne podstawy zaburzeń ze spektrum autyzmu; anatomię i fizjologię układu nerwowego w kontekście deficytów i nieprawidłowości rozwojowych w spektrum autyzmu oraz psychospołeczne uwarunkowania funkcjonowania osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu; zagadnienia zaburzeń genetycznych i niepełnosprawności sprzężonych; podstawy psychiatrii, psychopatologii i neurologii; choroby wieku dziecięcego i wybrane problemy medyczne dotyczące dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, w tym diety, suplementację, farmakoterapię; narzędzia do monitorowania stanu zdrowia dzieci; kryteria diagnostyczne zaburzeń ze spektrum autyzmu, ich uwarunkowania i epidemiologię; miejsce zaburzeń autystycznych w medycznych klasyfikacjach nozologicznych (ICD, DSM) i klasyfikacji funkcjonalnej (ICF); zasady diagnozy różnicowej; zagadnienie autystycznego spektrum zaburzeń w kontekście uszkodzenia słuchu, zaburzenia rozwoju intelektualnego oraz innych zaburzeń i niepełnosprawności; funkcjonowanie szkolne uczniów z zaburzeniami ze spektrum autyzmu i jego uwarunkowania</td><td>Posiada wiedzę na temat medycznych podstaw zaburzeń ze spektrum autyzmu, w tym anatomii i fizjologii układu nerwowego w kontekście deficytów rozwojowych. Rozumie psychospołeczne uwarunkowania funkcjonowania osób z autyzmem oraz zagadnienia zaburzeń genetycznych i sprzężonych niepełnosprawności. Zna podstawy psychiatrii, psychopatologii, neurologii, a także problemy zdrowotne dzieci z autyzmem, w tym dietę, suplementację oraz farmakoterapię. Potrafi korzystać z narzędzi do monitorowania zdrowia, zna kryteria diagnostyczne i klasyfikacje nozologiczne (ICD, DSM) oraz zasady diagnozy różnicowej. Rozumie kontekst autyzmu w przypadku innych zaburzeń i niepełnosprawności oraz zna specyfikę funkcjonowania szkolnego uczniów z autyzmem.</td><td>[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SW2] prezentacja/projekt/referat/ raport</td></tr></table>	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu	[E. 1A.W.1] Zna i rozumie w pogłębiony sposób medyczne podstawy zaburzeń ze spektrum autyzmu; anatomię i fizjologię układu nerwowego w kontekście deficytów i nieprawidłowości rozwojowych w spektrum autyzmu oraz psychospołeczne uwarunkowania funkcjonowania osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu; zagadnienia zaburzeń genetycznych i niepełnosprawności sprzężonych; podstawy psychiatrii, psychopatologii i neurologii; choroby wieku dziecięcego i wybrane problemy medyczne dotyczące dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, w tym diety, suplementację, farmakoterapię; narzędzia do monitorowania stanu zdrowia dzieci; kryteria diagnostyczne zaburzeń ze spektrum autyzmu, ich uwarunkowania i epidemiologię; miejsce zaburzeń autystycznych w medycznych klasyfikacjach nozologicznych (ICD, DSM) i klasyfikacji funkcjonalnej (ICF); zasady diagnozy różnicowej; zagadnienie autystycznego spektrum zaburzeń w kontekście uszkodzenia słuchu, zaburzenia rozwoju intelektualnego oraz innych zaburzeń i niepełnosprawności; funkcjonowanie szkolne uczniów z zaburzeniami ze spektrum autyzmu i jego uwarunkowania	Posiada wiedzę na temat medycznych podstaw zaburzeń ze spektrum autyzmu, w tym anatomii i fizjologii układu nerwowego w kontekście deficytów rozwojowych. Rozumie psychospołeczne uwarunkowania funkcjonowania osób z autyzmem oraz zagadnienia zaburzeń genetycznych i sprzężonych niepełnosprawności. Zna podstawy psychiatrii, psychopatologii, neurologii, a także problemy zdrowotne dzieci z autyzmem, w tym dietę, suplementację oraz farmakoterapię. Potrafi korzystać z narzędzi do monitorowania zdrowia, zna kryteria diagnostyczne i klasyfikacje nozologiczne (ICD, DSM) oraz zasady diagnozy różnicowej. Rozumie kontekst autyzmu w przypadku innych zaburzeń i niepełnosprawności oraz zna specyfikę funkcjonowania szkolnego uczniów z autyzmem.	[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SW2] prezentacja/projekt/referat/ raport
Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu					
[E. 1A.W.1] Zna i rozumie w pogłębiony sposób medyczne podstawy zaburzeń ze spektrum autyzmu; anatomię i fizjologię układu nerwowego w kontekście deficytów i nieprawidłowości rozwojowych w spektrum autyzmu oraz psychospołeczne uwarunkowania funkcjonowania osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu; zagadnienia zaburzeń genetycznych i niepełnosprawności sprzężonych; podstawy psychiatrii, psychopatologii i neurologii; choroby wieku dziecięcego i wybrane problemy medyczne dotyczące dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, w tym diety, suplementację, farmakoterapię; narzędzia do monitorowania stanu zdrowia dzieci; kryteria diagnostyczne zaburzeń ze spektrum autyzmu, ich uwarunkowania i epidemiologię; miejsce zaburzeń autystycznych w medycznych klasyfikacjach nozologicznych (ICD, DSM) i klasyfikacji funkcjonalnej (ICF); zasady diagnozy różnicowej; zagadnienie autystycznego spektrum zaburzeń w kontekście uszkodzenia słuchu, zaburzenia rozwoju intelektualnego oraz innych zaburzeń i niepełnosprawności; funkcjonowanie szkolne uczniów z zaburzeniami ze spektrum autyzmu i jego uwarunkowania	Posiada wiedzę na temat medycznych podstaw zaburzeń ze spektrum autyzmu, w tym anatomii i fizjologii układu nerwowego w kontekście deficytów rozwojowych. Rozumie psychospołeczne uwarunkowania funkcjonowania osób z autyzmem oraz zagadnienia zaburzeń genetycznych i sprzężonych niepełnosprawności. Zna podstawy psychiatrii, psychopatologii, neurologii, a także problemy zdrowotne dzieci z autyzmem, w tym dietę, suplementację oraz farmakoterapię. Potrafi korzystać z narzędzi do monitorowania zdrowia, zna kryteria diagnostyczne i klasyfikacje nozologiczne (ICD, DSM) oraz zasady diagnozy różnicowej. Rozumie kontekst autyzmu w przypadku innych zaburzeń i niepełnosprawności oraz zna specyfikę funkcjonowania szkolnego uczniów z autyzmem.	[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SW2] prezentacja/projekt/referat/ raport					
Treści przedmiotu	- wczesne i trwałe objawy spektrum autyzmu u niemowląt i małych dzieci; - mity dotyczące autystycznego spektrum zaburzeń i ryzyko błędnych diagnoz; - nieprawidłowe wzorce zachowań u małych dzieci z autystycznego spektrum zaburzeń; - znaczenie terapii indywidualnej oraz grupowej w pracy z małym dzieckiem z autystycznego spektrum zaburzeń; - dostosowanie środowiska terapeutycznego i podejmowanych działań (formy oddziaływań i metody pracy) do potrzeb i możliwości dzieci z ASD; - rola zabawy w rozwoju dzieci ze spektrum autyzmu; - postawa terapeuty a efektywność zajęć prowadzonych w ramach terapii; - zasady etyczne obowiązujące w pracy terapeuty.						
Wymagania wstępne i dodatkowe							
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej				
	poprawność merytoryczna i praktyczna wykonanej pracy zaliczeniowej	51.0%	50.0%				
	merytoryczna poprawność odpowiedzi na pytania z kolokwium	51.0%	50.0%				

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	Frith U., Autyzm i zespół Aspergera, Wydawnictwo Lekarski PZWL, Warszawa, 2005. Gambin M., Łukowska E. (red.), Wspomaganie rozwoju osób z autyzmem. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, 2009. Grycman M., Program wspomagania kompetencji komunikacyjnej dzieci z ciężkimi zaburzeniami porozumiewania się. Ciągi czynności, gry i zabawy, P.W. Formator, Toruń, 2011. Kołąkowski A., Pisula A., Sposób na trudne dziecko: przyjazna terapia behawioralna, GWP, Sopot, 2011. Kossewska J. (red.), Kompleksowe wspomaganie rozwoju uczniów z autyzmem i zaburzeniami pokrewnymi, Oficyna Wydawnicza IMPULS, Kraków, 2009. Kruk-Lasocka J., Autyzm czy nie autyzm. Problemy diagnozy i terapii pedagogicznej małych dzieci, Dolnośląska Szkoła Wyższa Edukacji, Wrocław, 1999. Pisula E., Małe dziecko z autyzmem, GWP, Gdańsk, 2005. Suchowierska M., Ostaszewski P., Bąbel P., Terapia behawioralna dzieci w autyzmie. Teoria, badania i praktyka stosowanej analizy zachowania, GWP, Sopot, 2012. Sundberg M.L., VB-MAPP. Ocena kamieni milowych i planowanie terapii. Podręcznik. Program do oceny umiejętności językowych i społecznych dzieci w autyzmie i innymi zaburzeniami rozwoju, Fundacja Scholaris, Warszawa, 2015.
	Uzupełniająca lista lektur	Brudnik E., Moszyńska A., Owczarska B., Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie. Przewodnik po metodach aktywizujących, Zakład Wydawniczy SFS, Kielce, 2000. Delacato C., Dziwne, niepojęte. Autystyczne dziecko, Fundacja Synapsis, Warszawa, 1995. Grandin T., Panek R., Mózg autystyczny. Podróż w głąb niezwykłych umysłów, Copernicus Center Press, Kraków, 2016. Grandin T., Scariano M. Byłam dzieckiem autystycznym, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Wrocław, 1995. Greenspan S.I., Wieder S., Dotrzeć do dziecka z autyzmem. Jak pomóc dzieciom nawiązać relacje, komunikować się i myśleć. Metoda Floortime, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, 2014. Rogers S., Dawson G., Vismara L.A., Metoda wczesnego startu dla dziecka z autyzmem (ESDM). Jak wykorzystywać codzienne aktywności, aby pomóc dzieciom tworzyć więzi, komunikować się i uczyć, Wydawnictwa Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, 2015. Vopel K.W., Gry i zabawy interakcyjne, Wydawnictwo Jedność, Kielce, 2002.
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania		

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.